

Vlaams
Parlement

ingediend op **1098** (2016-2017) – Nr. 2
27 september 2017 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door Andries Gryffroy

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Robrecht Bothuyne, Peter Van Rompuy, An Christiaens, Sonja Claes
en Koen Van den Heuvel

betreffende wijziging van het Taaldecreet

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid:

Voorzitter: Jos Lantmeeters.

Vaste leden:

Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Jos Lantmeeters, Grete Remen, Axel Ronse, Sabine Vermeulen;

Robrecht Bothuyne, An Christiaens, Sonja Claes, Peter Van Rompuy;

Emmily Talpe, Daniëlle Vanwesenbeeck;

Yasmine Kherbache, Bart Van Malderen;

Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Annick De Ridder, Lieve Maes, Lorin Parys, Miranda Van Eetvelde, Peter Wouters;

Jenne De Potter, Martine Fournier, Kathleen Helsen, Koen Van den Heuvel;

Willem-Frederik Schiltz, Martine Taelman;

Rob Beenders, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

1098 (2016-2017) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

1147 (2016-2017) – Nr 1: Ontwerp van decreet

– Nr 2: Verslag

– Nr 3: Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

INHOUD

1. Inleidende uiteenzettingen	4
1.1. Jules Stuyck, emeritus-hoogleraar KU Leuven en advocaat.....	4
1.2. Chris Engels, professor KU Leuven en advocaat	6
1.3. Elke Cloots, doctor-assistent Universiteit Hasselt en advocaat	8
2. Bespreking	11
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden	11
2.2. Antwoorden.....	13
2.3. Replieken.....	15
Gebruikte afkortingen	18
Bijlagen:	
– Schriftelijke reactie van Voka.....	21
– Presentaties te vinden op de dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid hield op 13 juli 2017 een hoorzitting over de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Robrecht Bothuyne, Peter Van Rompuy, An Christiaens, Sonja Claes en Koen Van den Heuvel betreffende wijziging van het Taaldecreet.

Drie juridische experts namen deel aan de hoorzitting. Voka werd uitgenodigd maar kon niet deelnemen. Het bezorgde wel een schriftelijke reactie die tijdens de hoorzitting werd rondgedeeld en die als bijlage bij het verslag is opgenomen.

De getoonde presentaties zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Inleidende uiteenzettingen

1.1. Jules Stuyck, emeritus-hoogleraar KU Leuven en advocaat

Jules Stuyck, emeritus-hoogleraar van de KU Leuven en advocaat, trad op als advocaat in de zaak-Las. Maar hij zal het in zijn uiteenzetting vooral hebben over het arrest New Valmar van het Europees Hof van Justitie, dat aanleiding heeft gegeven tot een recente wijziging van de wetgeving alsook tot de voorliggende conceptnota.

Arrest New Valmar

Het arrest New Valmar kwam er na een prejudiciële vraag van de rechtbank van koophandel van Gent. Volgens Jules Stuyck was die vraag fout geformuleerd, net als in de zaak-Las, waar het vrij verkeer van werknemers aangekaart werd, terwijl de reële kwestie de vrijheid van vestiging was. Een Gents bedrijf, New Valmar, werd geacht het Taaldecreet te schenden omdat op een factuur voor een Italiaanse klant de volgens de btw-wetgeving verplichte vermeldingen niet in het Nederlands werden vermeld. New Valmar betoogde dat het Taaldecreet strijdig is met de Europese rechtsregels over het vrij verkeer van werknemers, een enigszins vreemd verweer daar er geen werknemers in het spel waren.

Omdat de Europese btw-richtlijn het taalgebruik niet regelt, en de materie dus niet volledig geharmoniseerd is, toetste het Hof van Justitie de kwestie aan het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het hof oordeelde dat een taalvereiste mogelijk strijdig is met het weinig toegepaste artikel 35 van dat verdrag omdat het een belemmering van de uitvoer is. Het hof aanvaardt doorgaans twee rechtvaardigheidsgronden voor dergelijke belemmering: het stimuleren van het gebruik van de officiële taal van het taalgebied en de doeltreffendheid van de fiscale controles. In een volgende stap overweegt het Hof dan de proportionaliteit van de maatregel. Uiteindelijk stelde het dat een regeling van een lidstaat die bovendien voorziet in de mogelijkheid om naast een factuur in de eigen taal een rechtsgeldige versie op te stellen in een door de betrokken partijen begrepen taal, minder in het vrije verkeer ingrijpt.

Verbazing over toepassingsgebied Taaldecreet

Jules Stuyck is verbaasd dat deze materie door het Taaldecreet wordt geregeld. Volgens het eerste artikel van het Taaldecreet is de doelstelling immers de aanmoediging van het gebruik van de Nederlandse taal in de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers. Volgens artikel 2 regelt het decreet het taalgebruik voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, en – opmerkelijk – voor de wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen. De spreker heeft geen verklaring voor die verruiming. Leidinggevende commentaren van onder andere Willy Van Eeckhoutte in zijn Sociaal Compendium Arbeidsrecht 2016-2017, behandelen

enkel de sociale betrekkingen. Een factuur is een commercieel instrument, dat doorgaans tussen ondernemingen (b2b) wordt uitgewisseld, maar ook met klanten (b2c). Voor het b2c-verkeer zijn er wel degelijk taalvereisten maar die worden geregeld in het Wetboek van Economisch Recht, meer bepaald in boek VI over marktpraktijken en consumentenbescherming. Zo behandelt artikel VI.8. de wettelijke vereisten voor etikettering en andere documenten, zoals garantiebewijzen, alsook de informatie die de consument precontractueel moet krijgen. De bepalingen zijn vrij genuanceerd: "De vermeldingen die het voorwerp zijn van de etikettering en die dwingend voorgeschreven zijn door dit boek, (...) door de Verordeningen van de Europese Unie die bepalingen van dit boek (...) vervangen, alsook de gebruiksaanwijzingen en de garantiebewijzen, zijn minstens gesteld in een voor de gemiddelde consument begrijpelijke taal, gelet op het taalgebied waar de goederen of diensten, onder bezwarende titel of gratis, aan de consument worden aangeboden.". Dat betekent dus dat de taal van het taalgebied niet altijd vereist is, als de informatie maar goed begrijpelijk is, bijvoorbeeld in een andere taal of met pictogrammen. De rechtspraak van het Hof gaat in die richting. De richtlijn 79/11 over de etikettering van levensmiddelen werd in 1997 gewijzigd door de richtlijn 97/4: "De Lidstaat waar het product wordt verkocht, kan, met inachtneming van de bepalingen van het Verdrag, eisen dat op zijn grondgebied voor deze vermeldingen op de etikettering ten minste gebruik gemaakt wordt van één of meer talen die hij uit de officiële talen van de Gemeenschap kiest."

Wijziging Taaldecreet

Het Taaldecreet is recent gewijzigd door het decreet houdende diverse bepalingen met betrekking tot het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1147/3). In artikel 5, §2/1, staat nu dat voor facturen bijkomend een rechtsgeldige versie kan worden opgemaakt in één van de door alle betrokken partijen begrepen talen van de Europese Unie en de Europese Economische Ruimte. Volgens de conceptnota moet er, naast de niet-Nederlandstalige versie, steeds voor een Nederlandstalige versie worden gezorgd, tenzij beide partijen onderling formeel overeenkomen om voor de niet-Nederlandstalige versie het Engels, Frans of Duits te gebruiken. De redenering is dat ambtenaren die talen begrijpen en dus de documenten kunnen controleren. De spreker weet niet of dit steeds het geval is. Hij is het wel eens met de opmerking dat beide taalversies dezelfde juridische waarde moeten hebben.

Tegenstrijdigheden oplossen

Op de vraag hoe dan om te gaan met tegenstrijdigheden in verschillende taalversies, heeft de spreker geen pasklaar antwoord. Hij houdt het bij enkele aandachtspunten. Zo verwijst hij naar de jurisprudentie van het Hof van Justitie over verschillende taalversies van onder meer richtlijnen. In het 4finance-arrest stelt het Hof: "Volgens de vaste rechtspraak van het Hof brengt het vereiste van een uniforme toepassing en uitlegging van een Uniehandeling mee dat deze handeling niet op zichzelf in een van haar taalversies mag worden beschouwd, maar moet worden uitgelegd zowel naar de werkelijke bedoeling van de auteur ervan als naar het door deze laatste nagestreefde doel, gelet op onder meer de in alle talen geredigeerde versies.". Er is dus sprake van een absolute equivalentie van de verschillende taalversies.

Slotbeschouwingen

Jules Stuyck uit nogmaals zijn verbazing over een regeling voor facturen in het Taaldecreet en zegt de motieven ervan niet goed te begrijpen. De taal van de factuur is niet belangrijk voor de verhouding b2c. Uiteraard moet de consument vóór contractsluiting over belangrijke punten worden geïnformeerd in een voor

hem begrijpelijke taal. Ook voor het b2b-verkeer lijkt een regeling de spreker verregaand. Het evidente uitgangspunt is voor hem dat commerciële verhoudingen vrij zijn. De taalkeuze zou vrij kunnen blijven, met een verplichting voor de uitgever van de factuur die in Vlaanderen gevestigd is om de administratie een vertaling in het Nederlands te bezorgen, eventueel met garantie dat die conform is aan het origineel in een andere taal.

Een andere oplossing is de formele equivalentie waarbij wordt gekeken naar de bedoelingen van de partijen.

1.2. Chris Engels, professor KU Leuven en advocaat

Chris Engels, professor KU Leuven en advocaat, houdt zich al lang bezig met het Taaldecreet. Als advocaat met een internationale praktijk heeft dat decreet hem al herhaaldelijk voor problemen gesteld. Hij wou al in eerdere zaken dan in de zaak-Las een prejudiciële vraag stellen, maar tot zijn verwondering was de arbeidsrechtbank van Antwerpen de eerste rechtbank die daarop wou ingaan. Uiteindelijk is de prejudiciële vraag behandeld door het Europees Hof van Justitie.

Houdbaarheidsdatum

Het Taaldecreet bestaat al meer dan veertig jaar. Volgens Chris Engels moet men de vraag durven stellen of het zijn houdbaarheidsdatum niet overschreden heeft. Na alle arresten en procedures die er zijn geweest, vergt een hedendaagse regeling een tabula rasa.

De spreker wijst op de diversiteit in de maatschappij. Ongeveer 50.000 Brusselaars werken in Vlaanderen, heel wat van hen op de luchthaven. Doorgaans zijn ze laaggeschoold en spreken ze geen Nederlands. Ze begrijpen dus niets van hun arbeidsovereenkomst.

Het uitgangspunt van het decreet van 19 juli 1973 was de eentaligheid. Het is maar zeer de vraag of dat uitgangspunt nog overeind blijft met de wijziging van 2014 en de nu in de conceptnota voorgestelde wijziging.

Eentaligheid

Het arrest-Las verplicht in feite tot meertaligheid, waarna het decreet in 2014 werd aangepast. Volgens de spreker beantwoordt die wijziging niet aan de vereisten van het Europees Hof van Justitie. Bij de zaak-Las was een belangrijk discussiepunt of mensen gedwongen konden worden een overeenkomst te sluiten in een taal die ze niet begrijpen. De prejudiciële vraag was voor deze spreker wel correct, ze vroeg het Hof zich uit te spreken over de geldigheid van Engelstalige documenten, niet alleen arbeidsovereenkomsten maar ook bonusplannen, stockoptieplannen enzovoort. Het hof heeft echter enkel een oordeel geveld over arbeidsovereenkomsten, waardoor er over de andere documenten nog altijd discussie is. De rechtspraak die daarop is gevolgd, is zeer liberaal, in de zin van open in de toepassing ervan. Desalniettemin sluit Chris Engels een nieuwe zaak bij het Hof niet uit.

Het Hof oordeelde dat een arbeidsovereenkomst niet mag gesloten worden in een taal die een partij niet begrijpt. Nochtans zijn andere taalversies dan de Nederlandse volgens het decreet absoluut nietig. In een arrest van 1978 stelde het Hof van Cassatie zelfs dat de wilsovereenstemming geacht wordt nooit te hebben bestaan. Kortom, de sancties zijn draconisch. Die bepalingen en sancties zijn allicht het motief van het Hof van Justitie om te zeggen dat er een belemmering is van het vrij verkeer van werknemers, een argument dat trouwens ook door de werkgever mag worden ingeroepen.

In 2014 zijn er enkele minimale aanpassingen gedaan aan het Taaldecreet om het conform de uitspraak-Las te maken. De spreker noemt het een goede poging, die echter niet ver genoeg gaat. De primauteit van het Nederlands blijft overeind: een Nederlandstalige arbeidsovereenkomst blijft noodzakelijk, zelfs als de partijen beiden het Nederlands niet machtig zijn maar bijvoorbeeld Engels spreken. Wat in de Nederlandse arbeidsovereenkomst staat, primeert bij afwijkingen daarenboven op de andere taalversies. Allicht zal ook dat door het Hof van Justitie gezien worden als een inbreuk op het vrij verkeer van werknemers. Bovendien gaat de aanpassing enkel over arbeidsovereenkomsten en niet over bijvoorbeeld bonusplannen of stockoptieplannen die vaak in het buitenland, in vele gevallen in de Verenigde Staten, zijn opgesteld. De aanpassing van 2014 is daarenboven essentieel gelieerd aan het vrij verkeer van werknemers omdat het Europees Hof van Justitie niet bevoegd is voor uitspraken over zuiver interne Belgische kwesties. Het concept van het vrij verkeer van werknemers wordt door bepaalde rechtbanken, vooral de Brusselse, zeer ruim geïnterpreteerd. Zo volstaat het dat iemand moet rapporteren aan iemand in het buitenland om een andere taal te mogen gebruiken.

Commentaar op de conceptnota

Volgens de voorliggende conceptnota zou in een aantal gevallen een Nederlandstalige arbeidsovereenkomst niet meer nodig zijn. Een Duitse, Franse of Engelstalige versie zou volstaan. Waarom net voor die talen en bijvoorbeeld niet voor het Spaans gekozen wordt, is voor de spreker niet duidelijk. Dat alle ambtenaren teksten in al die talen kunnen controleren, lijkt hem een waanidee. Het aantal ambtenaren dat die controles kan uitvoeren, zal beperkt zijn.

Het is ook niet duidelijk of die afwijkende regeling ook voor andere sociale documenten dan arbeidsovereenkomsten zou gelden. Bij andere dan die drie talen moet er wel een Nederlandstalige versie zijn, die steeds zou primeren. De spreker betwijfelt of dat de test van het Europees Hof van Justitie kan doorstaan, zeker als de partijen geen Nederlands spreken. In dat geval zal het Hof kijken naar de bedoelingen van de partijen, die het duidelijkst blijken in de taal die ze beide machtig zijn.

Willy Van Eeckhoutte heeft het over sociale betrekkingen waaronder de individuele en collectieve, mondelinge en schriftelijke afspraken worden verstaan. Dus strikt genomen moeten de mondelinge sociale betrekkingen volgens de regels ook in het Nederlands gebeuren, zelfs als een van die partijen geen Nederlands kent. Ter illustratie verwijst Chris Engels naar een rechtszaak waarin instructies van een Schotse bewindvoerder van een in Zaventem gevestigd bedrijf, instructies die hij zelf niet respecteerde, nietig verklaard werden omdat ze niet in het Nederlands waren gesteld.

Dat de uitbreiding met Frans, Duits en Engels ook kan voor wie uit andere taalgebieden van dit land komt, acht hij positief. De huidige regeling dat een Waal geen arbeidsovereenkomst met een Vlaams bedrijf in het Frans of Engels mag sluiten, terwijl dat voor een Fransman wel mogelijk is, schendt volgens hem de gelijke behandeling. Het is goed dat de conceptnota daaraan remediëert.

Niemand weet nog wat artikel 5, §3, van het Taaldecreet, dat stelt dat vertalingen moeten worden gerechtvaardigd, precies betekent, noch wat de bedoelingen van de wetgever waren. Volgens de spreker heeft het geen zin de mogelijkheden op vertaling te beperken. Zo brengen instructies louter in het Nederlands de veiligheid op de luchthaven van Zaventem in het gedrang, omdat een groot deel van de werknemers die niet begrijpen. De veiligheid en het welzijn van werknemers en hun omgeving zijn allicht wel wat in het Taaldecreet bedoeld wordt met gerechtvaardigde redenen voor een vertaling, maar daarvoor is een

hele procedure nodig en de vertaling geldt maar voor één jaar. Het artikel is volgens de spreker totaal zinloos.

Sancties in het Taaldecreet

Omdat het de openbare orde aanbelangt, is de sanctie bij overtreding van het decreet de absolute nietigheid. Gezien de afwijkingen die ondertussen aan het decreet van 1973 zijn aangebracht, valt volgens Chris Engels niet meer te argumenteren dat de eentaligheid de openbare orde dient. De absolute nietigheid zoals geïnterpreteerd door het Hof van Cassatie is daarenboven problematisch. Het Hof heeft immers bepaald dat niet alleen het instrument en de overeenkomst of de akte nietig zijn, maar ook de uitgedrukte wil. Eigenlijk betekent dat dat een werknemer op de luchthaven die een ontslagbrief in het Frans krijgt, de volgende dag op het werk moet verschijnen alsof er niets gebeurd is. Wie toch thuisblijft, wordt volgens die rechtspraak van het Hof van Cassatie geacht zelf zijn ontslag te hebben gegeven en moet een opzeggingsvergoeding betalen. Dat is volgens de spreker totaal wereldvreemd. Anders dan in de Waalse of Brusselse taalregeling staat er in het Vlaamse Taaldecreet dat de nietigverklaring geen nadeel mag berokkenen aan de werknemer. Daardoor zijn er verschillende rechterlijke interpretaties: waar de ene stipuleert dat de werknemer evenmin een voordeel mag hebben, zijn er al uitspraken die de werknemer dat voordeel wel toekennen. Nagenoeg alle stockoptieplannen van internationale bedrijven zijn in het Engels opgesteld. In die plannen staat meestal duidelijk dat bij ontslag de opties van de werknemer komen te vervallen. Sommige rechters hebben aanvaard dat werknemers bij ontslag wel de voordelen blijven genieten van die Engelstalige stockoptieplannen, maar dat de bepaling dat hun opties komen te vervallen nietig is wegens niet conform de taalvereisten. Dat is inconsequent: ofwel is een document in zijn geheel nietig, ofwel niet.

Kortom, voor Chris Engels dient het sanctieapparaat grondig te worden gewijzigd. De taalregeling als van openbare orde klasseren, lijkt hem niet gerechtvaardigd. Volgens de Brusselse taalregeling is het document, zelfs als er geen rechtsgeldige versie is in het Nederlands of het Frans, weliswaar voorlopig niet tegenstelbaar, maar ook niet nietig. Wanneer hij erom wordt gevraagd, moet de werkgever een Nederlandstalige of Franstalige vertaling toevoegen.

1.3. Elke Cloots, doctor-assistent Universiteit Hasselt en advocaat

Elke Cloots, doctor-assistent aan de Universiteit Hasselt en advocaat, doet al enkele jaren onderzoek naar deze kwestie. Ze wijst erop dat de globalisering en de Europese integratie de bescherming van de talen in Europa onder druk zetten, zeker van de kleinere taalgroepen zoals de Nederlandse, omdat ze erbij gebaat zijn dat de taal zo uniform mogelijk is. Het is gemakkelijker om handel te drijven, een vestiging van een onderneming te openen of als werknemer in een ander land te gaan werken als daar dezelfde taal wordt gesproken. Bij haar weten is er geen enkel gebied waar er op een beperkte oppervlakte zoveel talen worden gesproken en bovendien officieel erkend zijn dan in de Europese Unie. De taaldiversiteit heeft grote consequenties voor de interne markt. Ondernemingen die actief zijn in meerdere landen moeten hun promotie, contracten, informatie enzovoort in verschillende talen opstellen. Toch wil de Europese Unie die taaldiversiteit behouden en beschermen, conform de verdragsrechtelijke verplichting tot bescherming van de nationale identiteiten en haar motto 'eenheid in verscheidenheid'. Eigenlijk staat de bescherming van de talen van de lidstaten in conflict met het streven naar een interne markt, met vrijheid van verkeer en vrije concurrentie. Dat conflict stelt zich op zijn scherpst in Vlaanderen, een relatief kleine en centraal gelegen regio met een open economie, die om historische redenen erg gehecht is aan haar eigen taal. Het Taaldecreet van 1973 kent zijn oorsprong in de taalstrijd, net als de grondwetswijziging die daaraan

vooraf ging. Het opzet was om van het Nederlands – naast de taal van het bestuur, het gerecht, het onderwijs en het openbaar leven – de taal van het economisch leven in Vlaanderen te maken. In de hogere echelons van het bedrijfsleven was toen Frans gangbaar. Dat maakt dat het Taaldecreet ook een sociale doelstelling had, namelijk Vlamingen te laten doorstromen naar de top van bedrijven.

Historiek en voorstellen conceptnota

Waar ligt het evenwicht tussen taalbescherming en het streven naar een interne markt? De recente wijzigingen van het Taaldecreet tonen dat het evenwicht verschuift richting interne markt. In 1973 moesten alle bedrijfsdocumenten in het Nederlands zijn opgesteld, op straffe van zware sancties. Na een eerste arrest van het Hof van Justitie in 2014 werd die regeling versoepeld voor grensoverschrijdende arbeidsovereenkomsten. Na een volgend arrest van het Hof in de zaak New Valmar volgde een nieuwe versoepeling voor grensoverschrijdende facturen.

De conceptnota stelt nu een versoepeling van de eigenlijke taalvereisten voor, maar ook een verruiming van het toepassingsgebied van die soepelere regeling op twee vlakken, namelijk geldend voor meer personen en ondernemingen (*ratione personae*) en voor meer bedrijfsdocumenten (*ratione materiae*). Elke Cloots bespreekt die drie voorstellen.

Verdere versoepeling van de taalvereisten

In 1973 was er slechts één overeenkomst in één taal, namelijk het Nederlands, mogelijk. Vanaf 2014 kon één grensoverschrijdende overeenkomst in maximum twee talen, namelijk het Nederlands en een taal die de partijen overeenkomen. De conceptnota keert terug naar de regel dat er één overeenkomst in één taal is, maar dat de partijen de keuze hebben tussen het Nederlands, Frans, Duits of Engels. Voor het vrij verkeer is die optie de beste. Dat zegt ook Voka: de communicatie is dan het efficiëntst met de minste kosten voor werkgever en met de hoogste rechtszekerheid, vermits er geen discussie meer is bij verschil tussen taalversies.

Vanuit het oogpunt van het vrij verkeer en de rechtszekerheid is het voorstel dus een stap vooruit. Taal is echter naast een communicatiemiddel ook de expressie van iemands identiteit. Het is aan het parlement om beide facetten tegen elkaar af te wegen. Ook al heeft het Hof van Justitie met de arresten-Las en New Valmar Vlaanderen gedwongen zijn regeling aan te passen, het heeft erkend dat een lidstaat een beleid mag voeren om zijn taal en de sprekers ervan te beschermen en zijn taal te promoten, niet alleen in publieke verhoudingen, dus onderwijs en bestuur en dergelijke, maar ook in private verhoudingen. Het is aan het parlement om de doelstellingen tegen elkaar af te wegen, het is een politieke keuze. Voor het Hof van Justitie volstaat de huidige regeling: één overeenkomst in twee talen. De conceptnota gaat volgens Elke Cloots dus eigenlijk verder dan wat het Hof vraagt.

Uitbreiding personeel toepassingsgebied

Op het vlak van personeel toepassingsgebied gold in 1973 dezelfde regeling voor iedereen, dus zowel voor Belgen, EU-burgers als derdelanders. In 2014 kwam er een soepelere regeling voor personen die onder het EU-recht vallen, namelijk personen die gebruik hebben gemaakt van het vrij verkeer van werknemers. De conceptnota wil ook op dit punt een stap verder gaan, namelijk de soepelere regeling ook laten gelden voor Belgen.

Frappant bij de huidige regeling is dat de grensoverschrijdende situatie enkel vanuit het oogpunt van de werknemer wordt bekeken. Een onderneming met hoofdzetel in Spanje bijvoorbeeld, is verplicht om in Vlaanderen met zijn Vlaamse werknemers enkel te communiceren in het Nederlands. De spreker vermoedt dat die beperkte invulling de toets van het Europees Hof van Justitie niet zal doorstaan, als dat oordeelt op basis van de vrijheid van vestiging.

Een tweede opmerking is dat de huidige soepelere regeling niet geldt voor Walen en Brusselaars die in Vlaanderen werken. Als dus een Franstalige Belg in Vlaanderen gaat werken, moet zijn arbeidsovereenkomst in ieder geval in het Nederlands worden opgesteld. Een Fransman die in Vlaanderen werkt, heeft wel recht op een Franse vertaling van zijn arbeidsovereenkomst. Het Hof van Justitie beschouwt dat als een louter interne aangelegenheid van de lidstaat, maar het Grondwettelijk Hof zou er wel problemen mee kunnen hebben. Als Belgen minder gunstig behandeld worden dan andere Europeanen, verwacht dat Hof een redelijke verantwoording in het licht van het non-discriminatiebeginsel (artikelen 10 en 11 van de Grondwet) en het beginsel van de economische en monetaire unie (zoals dat in de BWHI is verankerd). In het kader van de gezinshereniging en de zorgverzekering bijvoorbeeld, heeft het Grondwettelijk Hof een dergelijk verschil in behandeling wel aanvaard, maar de vraag is of hier een redelijke verantwoording kan worden geboden.

In de recente decreetswijziging wordt het feit dat Nederlands een officiële taal is in België als rechtvaardigingsgrond aangevoerd voor de minder gunstige behandeling van Franstalige Belgen. Elke Cloots betwijfelt of het Grondwettelijk Hof daar genoeg mee zal nemen. Naast de drie officiële talen kent België immers ook het territorialiteitsbeginsel, waardoor bijvoorbeeld in Wallonië enkel het Frans de officiële taal is. Dat maakt dat de positie van de Waalse werknemer in Vlaanderen feitelijk gelijk is aan die van een Franse werknemer. Een tegenargument zou kunnen zijn dat ook in Franstalig België de inwoners geacht worden het Nederlands machtig te zijn omdat er ook Nederlands wordt onderwezen. Kortom, er zijn mogelijk gronden waarom Belgen anders behandeld mogen worden dan andere EU-burgers, maar het komt erop aan het onderscheid goed te motiveren.

Een derde opmerking is dat de conceptnota de soepelere regeling wel laat gelden voor Franstalige Belgen, maar niet voor derdelanders, wat betekent dat bijvoorbeeld Japanners, Amerikanen en Chinezen enkel een contract in het Nederlands krijgen. Dat lijkt de spreker moeilijk verantwoordbaar voor het Belgische Grondwettelijk Hof.

Uitbreiding materieel toepassingsgebied

De conceptnota beoogt ook een uitbreiding van het materiële toepassingsgebied. In 1973 gold dezelfde regeling voor alle bedrijfsdocumenten. In 2014 komt er een andere regeling voor arbeidsovereenkomsten, in 2017 worden daaraan de facturen toegevoegd. De conceptnota wil de soepelere regeling laten gelden voor alle bedrijfsdocumenten. Dat lijkt inderdaad nodig om tegemoet te komen aan de wens van het Europees Hof van Justitie. Toch denkt de spreker dat er een differentiatie in de taalregeling mogelijk is naargelang het type document, bijvoorbeeld omdat een bedrijf doorgaans minder arbeidsovereenkomsten opstelt dan facturen.

Conclusie

Elke Cloots besluit dat een versoepeling van de taalvereisten zoals voorgesteld in de conceptnota voor het Hof van Justitie niet noodzakelijk is. Enkel de huidige

bepaling dat de versie in het Nederlands primeert bij betwisting, zal allicht door het Hof worden afgekeurd.

Wat het personele toepassingsgebied betreft, lijkt het ook nodig om de grensoverschrijdende situaties ruimer te omschrijven om voor het Hof van Justitie aanvaardbaar te zijn. Nu wordt daarvoor enkel gekeken naar de vrijheid van verkeer van werknemers, en niet naar de vrijheid van vestiging.

Een minder gunstige behandeling van Walen en Brusselaars ten opzichte van Unieburgers is niet per se problematisch voor het Europees Hof van Justitie, maar mogelijk wel voor het Grondwettelijk Hof. Als de soepelere taalregeling naar Belgen wordt uitgebreid, wordt het moeilijk te verantwoorden dat enkel nog derdelanders worden uitgesloten van die regeling.

Het materieel toepassingsgebied van de soepelere regeling moet allicht wel uitgebreid worden voor het Hof van Justitie, hoewel differentiatie mogelijk is.

Het Hof van Justitie ging in zijn arresten niet in op de sancties, maar de advocaten-generaal betitelden die wel als een problematisch aspect van de wetgeving.

2. Bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

Robrecht Bothuyne stelt dat het de doelstelling van de conceptnota was om de ruimere discussie te openen over de relatie tussen het Taaldecreet en het economische beleid. Volgens het lid heeft de Vlaamse economie het vrij verkeer in al zijn aspecten nodig om de economische doelstellingen te bereiken. Om de beleidsdoelstelling van volledige tewerkstelling te halen, is ook binnen de Belgische grenzen een vlotte interne arbeidsmobiliteit noodzakelijk, bijvoorbeeld van werknemers uit andere gewesten die de knelpuntvacatures invullen.

Robrecht Bothuyne merkt dat de drie sprekers het, zij het op uiteenlopende wijze, eens zijn dat het Taaldecreet een grondige aanpak vraagt, die verder gaat de vorige en recente aanpassingen. Zijn fractie heeft die aanpassingen, die voortvloeiden uit de arresten, gesteund. Maar ze vreest dat er arresten zullen blijven volgen en dat het Taaldecreet daardoor verder zal worden uitgehold. Het lid wijst ook op het advies van de SERV naar aanleiding van de recente decreetswijziging.

Bij die grondige aanpak moeten de economische doelstellingen worden verzoend met de bescherming van de taal. Hij vraagt de sprekers kort in te gaan op de vragen die *Veronique Leroy van Voka* per mail stelde, onder andere over de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, die de procesgang in het Nederlands oplegt.

Andries Gryffroy bekijkt als voormalig ondernemer de problematiek pragmatisch. Hij wijst erop dat een Vlaamse kmo die een contract met een buitenlandse ondernemer wil binnenhalen niet moeilijk zal doen over een contract in het Engels. Maar een contract wordt pas echt belangrijk als er een dispuut ontstaat dat eventueel voor de rechtbank wordt uitgevochten. Het lid vraagt de sprekers te bevestigen dat een rechtbank niet mag oordelen over een Engelstalig contract tussen een Vlaamse kmo en een buitenlands bedrijf, maar enkel over Nederlandstalige documenten. Of wordt een beëdigde vertaling algemeen aanvaard? En wie moet daar dan voor zorgen? De rechtbank zelf heeft daar noch de middelen, noch het personeel voor. Als voormalig ondernemer stelde het lid een Nederlandstalig contract op, vergezeld van een beëdigde vertaling in de taal van de

andere partij. Hetzelfde deed hij met de facturen voor buitenlandse ondernemingen, omdat de controlediensten een boekhouding in het Nederlands willen.

Andries Gryffroy stelt ook vragen bij de notie 'vrijwilligheid' in de conceptnota. Werknemers zitten in een afhankelijke positie. Zij zullen niet weigeren een arbeidscontract in een andere taal te tekenen als ze een bepaalde job willen. Kan de rechtbank oordelen over een anderstalige arbeidsovereenkomst? Is het Taaldecreet dan wel het probleem, of eerder de federale justitiewetgeving?

Vlaanderen is een kmo-land. Zijn kleine ondernemers wel vragende partij voor de mogelijkheid van contracten in andere talen? Hoe doen ze het in andere delen van Europa, bijvoorbeeld Denemarken of Wallonië? Hoe de kleine kmo's beschermen tegen grote bedrijven? Als de bepalingen in het Nederlands staan, weten ze ten minste wat ze tekenen.

Een grote werkgever kan dan weer in de situatie komen dat hij arbeidscontracten heeft in vier talen (Nederlands, Frans, Duits en Engels). De inspectiediensten zowel als de rechtbanken moeten die talen dan machtig zijn.

Yasmine Kherbache wijst erop dat ook andere landen met taalregelingen worstelen. In de geglobaliseerde economie zijn taalproblemen niet eigen aan Vlaanderen. Zijn er goede voorbeelden van federale landen met meerdere talen die een evenwicht vonden tussen identiteit en efficiëntie? Voor haar moet een duidelijke wilsovereenkomst van de partijen in ieder geval blijven primeren.

Ook dit pleit voor een pragmatische aanpak, zowel voor de contractanten als voor de officiële instanties. Het parlement kan in ieder geval enkele anomalieën wegwerken, zoals de overdreven sanctie. *Yasmine Kherbache* ziet wel iets in de Brusselse praktijk waar de sanctie de niet-tegenstelbaarheid is met de mogelijkheid om het contract in een andere taal aan te bieden.

Bij een uitbreiding moet er volgens het lid geen beperking van de mogelijke talen worden opgelegd. Het zou vreemd zijn dat Duits bijvoorbeeld wel kan maar Pools niet. De opmerking over derdelanders is interessant. Zo worden arbeidsmigranten vrijgesteld van de inburgeringsplicht, dus ook van het leren van het Nederlands, maar ze moeten dan wel een Nederlandstalig contract begrijpen. De Nederlandse taal beschermen kan op zich een nobel doel zijn, maar het wordt niet gediend door dergelijke anomalieën in stand te houden.

Ook *Matthias Diependaele* pleit voor pragmatisme en een werkbare oplossing. De uiteenzettingen waren zeer juridisch, maar het parlement moet met meer rekening houden dan het louter juridische. De ongelijke verhouding tussen contractpartijen kan kleinere speler zoals kmo's onder druk zetten om contracten te tekenen. Dat is voor een kmo-regio als Vlaanderen belangrijk. Voor de werknemers is ook de sociale bescherming in arbeidsrelaties belangrijk.

Facturen zijn commerciële maar ook fiscale instrumenten. Malafide ondernemers zouden met facturen in weinig voorkomende talen fiscale inspectie kunnen ontduiken.

Ook *Matthias Diependaele* wil graag weten hoe andere landen dit verzoenen met hun taalbeschermingsbeleid. In Frankrijk wordt bijvoorbeeld jaarlijks een verslag aan het parlement voorgelegd over de bescherming van de Franse taal, inclusief het gebruik ervan in commerciële relaties.

Het verwondert het lid dat de sprekers het niet gehad hebben over de wet van 1935 over het gebruik van talen in gerechtszaken. Moeten alle documenten vertaald worden en welke kosten brengt dat met zich mee? Dat is ook een

bekommernis van Voka. Een aanpassing van het Taaldecreet zal niet volstaan, ook die wet moet aangepast worden, zo niet kunnen elementen in andere talen, gesproken of geschreven, niet volwaardig worden ingebracht.

De N-VA bekijkt dit niet louter ideologisch maar Matthias Diependaele is wel tevreden dat Elke Cloots taalbescherming als een legitiem politiek doel bestempelt, iets wat ook bevestigd is door de arresten van het Europees Hof van Justitie. De bescherming van het Nederlands in de commerciële sfeer verdient dus de aandacht van politici. Het lid kent Duitse bedrijven die hun managers in België verplichten om op enkele maanden tijd in het basis-Nederlands te kunnen communiceren met hun medewerkers. Een overheid moet ook aan de veiligheid denken en gaat er logischerwijze vanuit dat in het Nederlandse taalgebied het Nederlands door de meerderheid van de mensen wordt begrepen. Dat geldt zeker niet voor elk bedrijf, maar wel in het algemeen voor het taalgebied. Het lid is het niet eens met Chris Engels dat in de luchthaven van Zaventem, waar misschien de meerderheid van de werknemers het Nederlands inderdaad niet machtig is, de instructies dan maar in een andere taal moeten worden gegeven. Die redenering is het omgekeerde van wat de bedoeling zou moeten zijn.

Voor Matthias Diependaele heeft de Europese Unie de grote opdracht om een evenwicht te zoeken. Ze moet haar eigen slogan 'eenheid in verscheidenheid' eer aandoen en tegelijk naar een zo vrij mogelijke economische markt met zo weinig mogelijk belemmeringen streven. Het Vlaams Parlement heeft volgens het lid de plicht om daarbovenop een zekere mate van taalbescherming te handhaven, dat is een legitiem doel, zeker vanuit maatschappelijk oogpunt.

2.2. Antwoorden

Jules Stuyck denkt dat de Vlaamse taalbescherming verder gaat dan in andere landen. Hij acht het nuttiger de taal op andere manieren te beschermen dan door enkel te interfereren in de sociale en economische verhoudingen van de markt. In het consumentenrecht dient begrijpelijke taal voorop te staan.

Het Vlaams Parlement kan niets veranderen aan het taalgebruik in gerechtszaken daar dat een federale materie is. De rechter mag geen enkele andere taal gebruiken in zijn vonnissen, want dat is een nietigheidsgrond. Partijen mogen wel documenten in andere talen aanvoeren, die dan eventueel moeten worden vertaald. De ervaring van de spreker is dat in Vlaanderen de rechter zelf bepaalt of hij het document begrijpt, Franstalige rechters zijn daarin minder soepel. Zo de Vlaamse rechter de taal niet machtig is, vraagt hij een vertaling, al dan niet beëdigd. Er zijn ook regels over wie de vertaling betaalt: wie het document aanbrengt of wie in het ongelijk gesteld wordt bijvoorbeeld.

Het Hof van Justitie ziet twee doelstellingen voor taalregelingen die de toets van het Europese verdrag kunnen doorstaan: de bescherming van de taal en de fiscale controles. Facturen moeten volgens Jules Stuyck in een commerciële taal kunnen. Wanneer de controleur die niet begrijpt, kan hij een authentieke of beëdigde vertaling eisen. Controle gebeurt ook niet systematisch, dus is vertaling enkel op het moment van de controle nodig.

Chris Engels is het ermee eens dat zeker in de arbeidsrechtelijke praktijk anderstalige documenten geen probleem vormen voor Nederlandstalige rechtbanken. De zaak-Las is in eerste aanleg en in beroep in Antwerpen gevoerd op basis van een stukkenbundel van een vierhonderdtal bladzijden in het Engels. Recent pleitte de spreker in een zaak met evenveel bladzijden in het Turks, die hij zelf had laten vertalen, zonder dat de tegenpartij een beëdigde vertaling vroeg. In de cassatierechtspraak is de rechter strenger op de taal van de

stukken. Kortom, hoewel hij voorstander is van de vrijheid van talen, levert de wet van 1935 hem geen problemen op in praktijk.

In de pleidooien van de zaak-Las voor het Europees Hof van Justitie werd met het argument van de bescherming van de werknemer geschermd. Voorts werd ten onrechte geargumenteed dat de arbeidsovereenkomst op de bedrijfszetel moet liggen zodat ze kan worden gecontroleerd. Chris Engels pleit niet voor eentaligheid in een andere taal dan het Nederlands, er mag ook een Nederlandse vertaling worden gevraagd. Hij vraagt wel de absolute geldigheid van het anderstalige document. Bij conflicten tussen de taalversies is de wil van de partijen doorslaggevend.

Volgens zijn ervaring, doorgaans als pleiter voor bedrijven, wordt er meer misbruik van het Taaldecreet gemaakt door werknemers dan door werkgevers. In de zaak-Las was enkel de Engelstalige versie van de overeenkomst over de opzegtermijn tijdig ondertekend, de Nederlandse te laat. De heer Las, die dagelijks converseerde in het Engels, vroeg de absolute nietigheid van dat document zodat zijn opzegtermijn niet de afgesproken drie maanden zou zijn, maar berekend zou worden volgens de formule Claeys, wat een zeer aanzienlijk verschil uitmaakte.

Voor officiële documenten zoals het arbeidsreglement of collectieve arbeidsovereenkomsten, stelt het taalprobleem zich niet, omdat ze verplicht in het Nederlands en/of het Frans moeten worden ingediend.

Bijna nergens anders dan in Vlaanderen bestaat de sanctie van de absolute nietigheid. In Nederland is het zo dat de overeenkomst moet opgesteld zijn in een taal die de beide partijen begrijpen, volgens de spreker de enig juiste houding. Iemand die het Nederlands niet machtig is een arbeidsovereenkomst in het Nederlands laten tekenen, beantwoordt ook niet aan de principes van het Burgerlijk Wetboek. Een wilsovereenstemming uiten in een taal die men niet begrijpt, is niet rechtsgeldig. De werkgever heeft volgens de spreker de plicht te kunnen aantonen dat zijn werknemer de taal van de overeenkomst begrijpt. Dat de enige rechtsgeldige versie die is in het Nederlands, die een partij eventueel niet begrijpt, zoals het Taaldecreet voorschrijft, is niet behoorlijk.

Chris Engels vraagt dus helemaal niet dat de overeenkomsten sowieso in het Engels zijn, wel in een taal die beide partijen machtig zijn. Een Nederlandstalige vertaling kan dan verplicht worden voor documenten die door de overheidscontroleurs kunnen worden opgevraagd.

Elke Cloots denkt dat een gewone overeenkomst tussen twee ondernemingen niet onder het Taaldecreet valt, maar wel de wettelijk voorgeschreven documenten die erop voortbouwen, zoals een factuur. Dus voor gewone contracten – zoals in het gegeven voorbeeld van de overeenkomst tussen de Spaanse onderneming en de Vlaamse kmo – andere dan arbeidsovereenkomsten, is de taalkeuze vrij. Er kan dan uiteraard worden geargumenteed dat het logischer is voor de daaropvolgende documenten, zoals een factuur, ook de taalkeuze vrij te laten. Voor arbeidscontracten speelt het element van sociale bescherming. De bezorgdheid werd geuit over anderstalige werknemers die geen Nederlands begrijpen, maar omgekeerd moet er ook over worden gewaakt dat buitenlandse bedrijven hun Vlaamse werknemers geen contract kunnen opdringen in een taal die zij niet begrijpen.

Elke Cloots heeft geen rechtsvergelijkende studie gemaakt over dit onderwerp, maar de advocaten-generaal van het Hof van Justitie verwezen wel naar andere lidstaten en regio's. Veelal is de regeling in andere landen soepeler, waarbij een versie in de landstaal wordt vereist maar een vertaling wordt toegestaan en

rechtsgeldig is. Voorts zijn de sancties minder zwaar. Zo is er in Wallonië geen absolute nietigheid bij overtreding.

Een rechter zal bij de interpretatie van de federale wet van 15 juni 1935 rekening houden met aanpassingen die gebeurden om het Taaldecreet in overeenstemming te brengen met Europese recht. De spreker suggereert na te gaan of in Franstalig België, waar vertalingen toegestaan zijn, de rechtbanken Engelse overeenkomsten niet aanvaarden.

De Vlaamse situatie is volgens de spreker moeilijk te vergelijken met die in andere Europese landen. Er zijn dan wel andere Europese landen zoals Italië en Spanje met meerdere officiële talen, maar er is altijd één landstaal die in het hele land geldt. De situatie is dus anders dan in Vlaanderen waar enkel het Nederlands, een kleine taal dan nog, de officiële taal is.

2.3. Replieken

Volgens *Robrecht Bothuyne* zoekt de conceptnota een evenwicht tussen de bescherming van de taal en het vrij verkeer door het Nederlands, Frans, Duits of Engels te laten gebruiken bij onderlinge overeenstemming. De keuze is te rechtvaardigen: het zijn de drie landstalen én de meest gebruikte taal ter wereld en in de Europese Unie, een taal die ook algemeen gedoceerd wordt in het onderwijs. Als alle talen mogelijk zijn, zouden malafide ondernemers inderdaad weinig bekende talen kunnen gebruiken om controles te bemoeilijken. Denken de sprekers dat die selectie van vier talen de juridische toets kan doorstaan?

Pleit Chris Engels voor een onderscheid tussen documenten die verplicht beschikbaar zijn op de bedrijfszetel voor inspecties, en andere documenten die eerder bestemd zijn voor handels- en andere relaties?

Ook het lid is voor een pragmatische oplossing. Voor goede overeenkomsten moeten alle partijen de taal begrijpen waarin die is opgesteld. Is een contract in een taal die een contractant niet begrijpt, burgerrechtelijk hoe dan ook nietig? Op die manier zou de zwakkere partij in ieder geval beschermd zijn.

Andries Gryffroy wijst erop dat een kleinere kmo niet echt wordt gedwongen of onder druk gezet om te tekenen, maar wel een contract in een andere taal zal tekenen om de opdracht binnen te rijven, ook als de ondernemer niet alles begrijpt of als de facturen volgens dat contract in het Engels moeten. Dat stoot dan bij controle allicht op bezwaren van de fiscus. In plaats van een beëdigde vertaling in het Nederlands prefereert dit lid dat de factuur in het Nederlands is, en, zo nodig, vertaald wordt in een andere taal. In het andere geval zou het tot de absurde situatie kunnen leiden dat een bedrijf een boekhouding in het Nederlands en een in het Engels heeft. Hetzelfde geldt voor de loonadministratie.

Ook iemand die een job aangeboden krijgt, zal een contract tekenen, ook al begrijpt hij het niet volledig. Het is dus eenvoudiger een Nederlandse basisversie op te leggen en zo nodig een beëdigde vertaling te maken. Het is duidelijk dat de zaak-Las – door de omvang van de ontslagvergoeding berekend volgens de formule Claeys – van een andere grootteorde is dan de betwistingen voor de rechtbanken van koophandel waar het vaak gaat over enkele duizenden euro's. Die rechtbanken van koophandel melden wel problemen om documenten vertaald te krijgen. Het lid vraagt de sprekers expliciet wat het probleem is met de huidige situatie waarbij het document in het Nederlands moet zijn, en, zo nodig, beëdigd kan worden vertaald. Er is een verschil tussen een taal spreken en al de kleine letters van een overeenkomst, vaak in juridisch jargon opgesteld, begrijpen.

Yasmine Kherbache wijst erop dat ook heel wat Nederlandstalige documenten door Nederlandstaligen worden getekend zonder dat ze de draagwijdte of inhoud ervan helemaal begrijpen. De taal op zich zal ook kleine ondernemers daartegen niet beschermen. Het lid vraagt of volgende aanpassingen op korte termijn haalbaar en wenselijk zijn: het schrappen van de draconische verbodsbepaling en het mogelijk maken van contracten in andere talen, met een kopie in de officiële landstaal voor controles. Discussies zijn altijd mogelijk, zelfs als er maar één versie in één taal is.

Matthias Diependaele vindt dat de taal steeds bescherming verdient, in de interne markt maar ook daarbuiten, hoewel het wel zaak is het juiste evenwicht te vinden. Om de wet van 1935 op het gebruik van talen in gerechtszaken aan te passen, zal er allicht wel een Vlaamse maar geen Waalse meerderheid te vinden zijn.

De Nederlandstalige versie van een arbeidsovereenkomst vindt hij niet zozeer belangrijk voor inspectie, maar wel voor het goede begrip bij de contractant. Maar het klopt dat moeilijke juridische termen zelfs in de eigen taal voor begripsproblemen kunnen zorgen. Eenvoudigere contracten zouden allicht tot minder procedures leiden.

Jules Stuyck vindt het voorstel van de conceptnota interessant en begrijpt dat er objectieve redenen zijn om net de genoemde talen te privilegiëren. Hij heeft al beargumenteerd waarom dat voor facturen geen rol mag spelen. Voor arbeidscontracten primeert de begrijpbaarheid voor partijen; controlemotieven zijn inderdaad misschien iets minder relevant. In commerciële relaties kiezen de partijen volgens de spreker zelf de taal, ook voor facturen. Bij controle moet er dan maar een vertaling gemaakt worden die de ambtenaren begrijpen. Hij is er lang niet zeker van dat alle ambtenaren Frans, Duits of Engels begrijpen. Vlamingen overschatten wel vaker de talenkennis van de Vlamingen.

Chris Engels merkt ook bij de juridische stagiairs een dalende kennis van het Frans. Van de Engelse taal wordt gemakkelijk gedacht dat men ze goed spreekt. Hij herhaalt dat voor hem een overeenkomst pas geldig kan zijn als beide partijen haar goed begrijpen. Voor mensen op de werkvloer zijn er doorgaans weinig problemen. Daarvoor wordt meestal de taalregeling gerespecteerd. Voor hoger kaderpersoneel dat zijn werk in het Engels verricht, kan een overeenkomst in het Nederlands onzinnig zijn. De overeenkomst moet dus in een taal zijn die beiden machtig zijn, maar een vertaling mag erbij gevoegd zijn. Dat heeft het Europees Hof van Justitie trouwens in de zaak-Las ook gesuggereerd. Dat zal wel de kosten verhogen. Volgens de spreker is het juridisch niet correct om de Nederlandse versie te laten primeren als de overeenkomst in een andere taal is gesloten.

Hij ziet echter geen nut in een Nederlandse vertaling van documenten die bij geen enkele inspectie moeten worden voorgelegd. Documenten die verplicht moeten worden ingediend ter controle, moeten uiteraard wel in de officiële taal.

Ondernemers zijn vrij opdrachten aan te nemen. Ze kunnen altijd een advocaat de kleine lettertjes laten nakijken. Kortom, contracten in de taal die de contractanten begrijpen, vergezeld van een vertaling als de documenten ter controle moeten dienen, lijkt hem een correcte werkwijze.

Voor Chris Engels primeert de afschaffing van de absolute nietigheid. Volgens het Waalse decreet is iets altijd nietig als het in de verkeerde taal is opgesteld, in het Vlaamse soms wel en soms niet. Dergelijke inconsequentie bevordert kwade trouw. Het beschermt de werknemer op een onaanvaardbare manier. De manier

waarop het Hof van Cassatie oordeelt over de werknemer die thuis blijft na een Franstalige ontslagbrief, gaat voor de spreker dan ook weer te ver.

De meertaligheid is al mogelijk sinds 2014. Het houdt dus geen steek meer dat Nederlandse versies van openbare orde zijn op straffe van absolute nietigheid. Zonder die absolute nietigheid was de zaak-Las niet voor de rechter gebracht. De regeling voor vertalingen in artikel 5, §3, van het Taaldecreet getuigt voor de spreker van kleinzieligheid. Een dergelijke regeling is voorbijgestreefd. Waarom zou er geen vertaling van een Nederlandstalig document mogen zijn?

Elke Cloots deelt de mening dat de sancties te zwaar zijn. Behalve de absolute nietigheid is er trouwens ook een strafrechtelijke sanctie en een administratieve geldboete voor overtredingen van de taalregeling mogelijk. Dat het een strafrechtelijk misdrijf is, draagt wellicht ook bij tot de onevenredigheid. De keuze voor de vier talen in de conceptnota is volgens de spreker legitiem omdat die in België worden onderwezen. De Raad van State stelde wel de vraag waarom, mits er een Nederlandse vertaling bij is, de andere talen van de wereld worden uitgesloten.

Voor *Robrecht Bothuyne* maakt deze hoorzitting duidelijk dat de huidige versie van het Taaldecreet niet houdbaar, niet wenselijk en niet pragmatisch is. Enkele aspecten, zoals de sancties, zijn snel voor herziening vatbaar. Gegeven de doelstellingen voor interne arbeidsmobiliteit, maar ook de gelijke behandeling van derdelanders, moet er een billijke regeling komen die het Nederlands beschermt maar ook het vrij verkeer dient. Het lid hoopt dus op goed en snel politiek overleg over een voorstel van decreet en hoopt daarvoor een beroep te kunnen doen op de expertise van de sprekers.

Andries Gryffroy denkt dat de discussie zal blijven bestaan over de vraag of het een Nederlands document met een beëdigde vertaling moet zijn, of een anderstalig document met een Nederlandse vertaling. Het zou goed zijn na te gaan hoe deze kwestie wordt aangepakt in andere Europese landen. Een algemene vrijheid geldt voor iedereen, maar vaak zijn de onderste lagen van de samenleving er wel het slachtoffer van.

Jos LANTMEETERS,
voorzitter

Andries GRYFFROY,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

b2b	business-to-business (handelsverkeer tussen bedrijven onderling)
b2c	business-to-consumer (handelsverkeer tussen bedrijf en consument)
btw	belasting over de toegevoegde waarde
BWHI	bijzondere wet tot hervorming der instellingen
EU	Europese Unie
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen

BIJLAGE:

Schriftelijke reactie van Voka

Schriftelijke reactie van Voka

Voor bedrijven staan rechtszekerheid en administratieve eenvoud centraal. De regels moeten transparant en uniform zijn in het volledige traject dat een dergelijk document kan doorlopen, van de opmaak tot op het ogenblik van een juridisch geschil voor de rechtbank.

Graag wil Voka enkele vragen meegeven:

- Zullen de desbetreffende documenten op het ogenblik van een gerechtelijke procedure moeten voldoen aan artikel 2 van de wet van 15 juni 1935?
- Als de procesgang in Vlaanderen nog steeds in al zijn aspecten in het Nederlands moet gebeuren; op welke manier zullen de bijkomende kosten van een beëdigde vertaling gecompenseerd worden?
- Worden (en desgevallend op welke manier) de twee uitspraken van het Europees Hof van Justitie (Las en New Valmar) omgezet in de andere regio's en de andere lidstaten?
- Welke vorm van nietigheid wordt toegepast in de andere regio's/lidstaten? Absolute/relatieve nietigheid?
- Zal het voorstel van de conceptnota de toets van Europa doorstaan? Kan een Poolse werknemer tegenover een Engelstalige werknemer niet claimen dat er een ongelijke behandeling is?
- Op welke manier kunnen bedrijven zich behoeden om uiteindelijk niet met bijvoorbeeld een arbeidsreglement in vier talen te eindigen?
- Op welke manier worden werkgevers, werknemer en co-contractanten beschermd tegen een werkgever/werknemer/co-contractant die een andere taal dan het Nederlands opdringt?

Veronique Leroy
Adviseur Sociaal Recht en Arbeidsmarkt
Voka - Vlaams netwerk van ondernemingen